



NYE VEIER AS AVD E6 MJØSREGIONEN
Vangsvegen 73
2317 HAMAR

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidi Eriksen, 61 26 60 60

Tillatelse til fysisk tiltak i vassdrag - mudring og utfylling i Mjøsa i forbindelse med bygging av E6 Roterud-Storhove, Gjøvik og Lillehammer kommuner

Viser til søknad om fysiske tiltak i vassdrag – E6 Roterud – Storhove av 16.9.2022 oversendt av Norconsult på vegne av Nye Veger.

Innledning

På strekning E6 Roterud – Storhove skal det etableres ny 4-felts motorvei. Denne vil krysse flere bekker og elver. Mange av disse bekkene er fiskeførende og gytebekker for storaure fra Mjøsa. En tillatelse til tiltak etter forskrift om fysiske tiltak i disse skal derfor gis av Innlandet fylkeskommune i samråd med Statsforvalteren i Innlandet. Selve tillatelsen blir derfor gitt av Fylkeskommunen.

Bygging av ny vei vil også medføre mudring og utfylling i Mjøsa og i Lågendeltaet. Siden det finnes kreps i Mjøsa er det Statsforvalteren som skal gi tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Statsforvalteren ønsker å se tillatelsen til fysiske inngrep i Lågendeltaet i sammenheng med Dispensasjon fra verneforskriften til framføring av bru over Lågendeltaet. Tillatelse til fysiske tiltak i Lågendeltaet vil først bli gitt når klagen på vernevedtaket er avklart.

Denne tillatelsen gjelder derfor kun tiltakene som omfatter selve Mjøsa.

Kunnskapsgrunnlaget

Detaljer for arts mangfold, fiskevandring og planlagt miljøoppfølging for vannmiljøet innenfor prosjektets tiltaksområde er beskrevet i følgende fagrapporter: E6 ROTERUD–STORHOVE

- RAPP-mil-004 Forundersøkelser i vannforekomster og Lågendeltaet
- RAPP-nam-001 Fagrapport naturmangfold
- RAPP-mil-010 Utslippssøknad anleggsfase
- RAPP-mil-008 YM-plan reguleringsplanfase
- RAPP-voa-003 Helhetlig plan for vannhåndtering
- RAPP-lan-001 Estetisk oppfølgingsplan



Statsforvalteren mener det gjennom planarbeidet har blitt fremskaffet et solid kunnskapsgrunnlag som gir godt grunnlag for å vurdere effekter av tiltakene og gode avbøtende tiltak.

Beskrivelse av tiltaket

For prosjektet blir det nødvendig å fylle ut masser i Lågen og Mjøsa. Det blir også nødvendig å mudre og ta opp en mindre mengde masse for å kunne oppnå god stabilitet. Før oppstart av mudringen skal det gjennomføres en miljøteknisk undersøkelse av sedimentene i mudringsområdet. Muddermasser som overstiger tilstandsklasse III i Miljødirektoratets veileder M-608 Grenseverdier for vann, sediment og biota skal leveres til godkjent mottak. I prosjektet skal det tilstrebes å kunne gjenbruke massene til nyttige formål i for eksempel strandsoner eller som elvemasser.

Mudring i Mjøsa fra Roterud til Øyresvika

Det blir nødvendig å fjerne en mindre mengde masser i strandkanten av Mjøsa på enkelte deler av strekningen. Det er tenkt at massene skal fjernes med gravemaskin fra land. Anslått mengde totalt er ca. 3550 m³. Et område på ca. 1200 m³ skal mudres ved Øyresvika.

Geotekniske undersøkelser i strandsonen/sedimenter indikerer at løsmassene består av sand/grus over morene. Stedvis kan det være tynne lag med leire i sand/gruslaget. Totalsonderingen i et punkt indikerer et leirlag med mektighet på ca. 2 meter. Laboratorieundersøkelsene viser at dette laget består av ca. 1,5 m med siltig, finsandig torv over 0,5 m siltig leire.

Det er også planlagt mudring ved Vingrom kirke, ca. 1500 m³.

Totalsonderinger utført i strandsonen/sedimentene i dette området indikerer et leirelag med mektighet opp til 3 m. Laboratorieundersøkelsene viser at massene består av sand med innslag av tynne lag med leire, silt eller matjord.

Det skal også mudres ved et mindre område rett nord for Vingrom sentrum, ca. 850 m³

Utfylling i Mjøsa fra Roterud til Øyresvika

På noen områder vil det bli behov for å fylle ut i Mjøsa fra Bakke camping til Øyresvika. Fyllingenes totalvolum er beheftet med usikkerhet, men er anslått til totalt ca. 12 000 m³ i Mjøsa. Det skal være fokus på økologisk landskapsforming, spesielt ved prosjektering av nye strandområder der det går fyllinger ut i Mjøsa. Dette gjøres med reetablering av naturlig kantsone og naturlig substrat. Dette er mer detaljert beskrevet i Nota nam-002 Vassdrag-innsigelser knyttet til Mjøsas strandsonesupplerende opplysninger.

Årsaken til utfyllingen langs Mjøsa er at noe av veilinjen på strekningen Vingrom-Øyresvika vil være ute i Mjøsa, samt at det er planlagt en tursti fra Bakke camping til Øyresvika. Turstien er gitt i kommunedelplanen og er viktig for nærmiljøet. Den skal også benyttes som en kombinert tursti og tilkomst/vei til landbruksområder og Mjøsa. Det er gjort betydelige optimaliseringer av vei og tursti for å begrense utfyllingene i strandsonen. Prosjektet har arbeidet mye med å finne en løsning som både ivaretar området samlede verdier og bedrer tilgjengelighet og fremkommelighet i strandsonen. I planforslaget fra juni 2021 ble traseen optimalisert for å hensynta viktige landskaps- og naturverdier, og bredden ble stedvis redusert for å begrense utfylling i strandsonen og negativ påvirkning på viktige funksjonsområder for fisk.

Noen områder mellom Vingrom kirke og Øyresvika er egnet som gyteområder for krøkle. Våren 2021 ble det utført undersøkelser av gyteområdene for krøkle. Dette er beskrevet i *RAPPmil-004 Forundersøkelser Lågendeltaet og vannforekomster*. Overordnet så vil utfyllingene skje mellom



gyteområdene for krøkle, men det er klart at dersom det er mye suspendert stoff i Mjøsa vil det kunne påvirke gyteområdene noe.

Det er arbeidet med videre optimaliseringer av veilinjene og turstien, med særlig fokus på å unngå områder hvor krøkle gyter, samt begrense utfyllinger i verdifulle gruntvannsområder. Det er utført optimaliseringer av kryssløsningene på Vingrom og i Øyresvika ved bl.a. endring av grøfteprofil og justeringer av ramper og rundkjøringer. På denne måten har man kunnet trekke turstien nærmere E6, og redusere fyllingene ut i Mjøsa. Ved Hov og Bulung er det registrert gyteområder for krøkle, som ved tidligere løsninger ville ha blitt tydelig berørt av utfyllinger. I optimalisert løsning vil de i svært liten grad bli direkte påvirket.

Fra Bakke camping til Vingrom er det noe utfyllinger for turveien. Fra Vingrom og nordover vil det være flere utfyllinger både for selve veien og for turveien i Mjøsa.

Utfyllingene skal hovedsakelig foregå fra land ved bruk av gravemaskin, men det kan benyttes leker dersom det blir behov for det. Utfyllingsmassene skal være av en kvalitet som gjør at de ikke gir en miljørisiko, og skal ikke inneholde forurensede parametere i en konsentrasjon som kan medføre negative effekter for levende organismer i dette området.

Når det gjelder å unngå partikkelspredning er det ønskelig å gjøre utfyllingsarbeidet når Mjøsa er lav og det er lite vann inn mot land. I Mjøsa vil det vurderes bruk av siltgardin i områder med mye utfylling.

Det er planlagt bruk av sprengstein fra dagsone i vann for å unngå sprengstein med høyere nitrogenkonsentrasjoner i sprengsteinen fra tunnel.

Statsforvalterens vurdering

Fysiske tiltak i vassdrag og aktiviteter og inngrep i vannforekomster vurderes henholdsvis etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004, og etter § 12 i forskrift om rammer for vannforvaltningen av 1. januar 2007. Saken er diskutert med Fylkeskommunen for å samordne behandlingen etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Statsforvalteren synes det har vært en god dialog underveis i planarbeidet, og det har vært flere drøftinger og særmøter om fisk og øvrig vassdragsmiljø. Dette har gjort at vi har fått kommet med innspill underveis i prosessen, og at vi er godt kjent med innholdet i søknaden som nå er sendt.

Statsforvalteren synes det er gjort en svært god jobb for å redusere utfyllingene i Mjøsa, og mener hensynet til vassdraget er godt i varetatt både gjennom søknaden og gjennom bestemmelsene i reguleringsplanen.

Bestemmelse 3.6.1 Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone, V for reguleringsplanen fastslår: «Innenfor områdene V tillates utfylling i Mjøsa for etablering av ny strandsone. Strandsonen skal utformes med småskala buktninger for å sikre god variasjon, og det skal reetableres naturlig innsjøbunn av hensyn til økologisk viktige funksjonsområder for fisk iht. prinsipper i «Estetisk oppfølgingsplan». Ved utfylling/reetablering av strandsonen skal naturlig substrat tas av og legges til side, for deretter å legges tilbake over fyllmasser. Båtplasser, båthus, notvarp, pumpehus, badeplasser mv. som blir direkte berørt av utfyllinger skal reetableres. Innenfor området V1 tillates etablert fyllingsfot under vann.»



Estetisk oppfølgingsplan av 16.05.2022 har følgende oppfølgingskrav for prosjektering og utførelse av strandområder langs Mjøsa:

- Der utfylling ikke kan unngås skal naturlig strandsone og innsjøbunn reetableres. Strandsonen skal utformes med småskala buktninger (jf. definisjon i vedlegg 1) for å sikre god variasjon, og innsjøbunnen skal utformes slik at naturlige habitater for fisk og ferskvannsorganismer kan gjenskapes. Strandsonen og sjøbunnen skal reetableres med sand, grus og stein fra naturlig strandsone. Dette naturlige substratet tas av og legges til side, slik at det kan legges tilbake over fyllmassene. Forming og reetablering av innsjøbunn og fiskehabitater skal gjøres i samråd med fiskefaglig kompetanse.
- Eksisterende vegetasjon mellom veien og Mjøsa skal i størst mulig grad bevares. Der bevaring av vegetasjon ikke er mulig skal vegetasjon reetableres, så langt det lar seg gjøre. Kantvegetasjonen skal reetableres mellom vei og tursti, og mellom tursti og Mjøsas høyeste regulerte vannstand, ved bruk av stedegne toppmasser med frøbank og røtter.
- Det skal være sammenhengende stiforbindelse mellom Stranda og Øyresvika. Eksisterende stier beholdes der det er mulig. Tursti skal opparbeides på manglende lenker. Bredde på tursti skal være 3 meter med noen unntak
- Valg av masser og utfyllingsprinsipper skal gjøres i samråd med naturfaglig kompetanse for å tilrettelegge best mulig for biotoper i vann og på land. Geoteknikk må hensyntas i forhold til stabilitet.

Statsforvalteren legger disse bestemmelsene til grunn for sin tillatelse til fysiske inngrep i vassdrag.

Kompenserende tiltak for krøkle

Selv om bestemmelsene ivaretar Mjøsa på en god måte, kan man ikke utelukke at gytemulighetene for krøkle kan bli påvirket. I arbeidet med reguleringsplanen ble det sett på et mulig kompenserende tiltak.

Ved Vingrom kirke og Hov vil bygging av vei medføre mindre arealbeslag og sannsynligvis noe endrede strømforhold, da utfyllingene i strandsonen medfører en utflating av nes-strukturene som bidrar til å gi vannet ekstra hastighet. Av føre-var-hensyn er det sett på muligheter for kompenserende tiltak for eventuelle negative virkninger. Et aktuelt tiltak er å etablere et nytt gyteområde ved den gamle fyllingen ut i Mjøsa ved Hov. Denne utfyllingen innehar trolig egnede kvaliteter knyttet til form og strømning, men massene som i dag utgjør det kunstige neset er for grove til å kunne benyttes av krøkla. Det kompenserende tiltaket består derfor i en mindre justering av strandlinjen og tilførsel av finere masser. Det vurderes som en fordel at området ikke har verdi for krøkle i dag, da dette reduserer faren for at tiltaket skal medføre skader på eksisterende naturverdier.

Statsforvalteren forutsetter at det kompenserende tiltaket som er beskrevet i Estetisk oppfølgingsplan gjennomføres.

Statsforvalteren setter også krav om at det utarbeides et detaljplan for selve utformingen av strandsonen som ivaretar prinsippene i bestemmelsene, inkludert etablering av et krøklens ved Hov. Nye Veier bestemmer selv når de gjennomfører denne planleggingen, men planen skal godkjennes av Statsforvalteren før selve anleggsarbeidet settes i gang.

Overvåking

Når det gjelder overvåking vises til utslippstillatelse som gis med hjemmel i forurensningsloven og krav om overvåking. Virksomheten skal utarbeide og gjennomføre et miljøovervåkingsprogram



som er i tråd med kravene i vannforskriften og som er tilstrekkelig for å dokumentere at kravene i utslippstillatelsen overholdes. Vi forutsetter at dette også inkluderer overvåking av fisk og vannlevende organismer langs strandsonen som kan være berørt av veianlegget.

Vedtak

Statsforvalteren i Innlandet gir tillatelse til mudring og utfylling i Mjøsa, Gjøvik og Lillehammer kommuner med hjemmel i § 1 i forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004. Tiltak som skal skje i Lågendeltaet blir behandlet i eget vedtak.

Følgende vilkår gjelder:

Tiltaket skal gjennomføres i tråd med søknaden, bestemmelser i reguleringsplan, Fagrapport Estetisk Oppfølgingsplan (RAPP-lan-001) hvis ikke annet angis i detaljer nedenfor.

- Det skal utformes en detaljplan for utforming av strandsonen i samråd med fiskefaglig kompetanse som baseres på følgende:
 - Der utfylling ikke kan unngås skal naturlig strandsone og innsjøbunn reetableres.
 - Strandsonen skal utformes med småskala buktninger jf. definisjon i vedlegg 1 til Fagrapport Estetisk Oppfølgingsplan (RAPP-lan-001) for å sikre god variasjon.
 - Innsjøbunnen skal utformes slik at naturlige habitater for fisk og ferskvannsorganismer kan gjenskapes.
 - Strandsonen og sjøbunnen skal reetableres med sand, grus og stein fra naturlig strandsone. Dette naturlige substratet tas av og legges til side, slik at det kan legges tilbake over fyllmassene jf. prinsipper vist i Fagrapport Estetisk Oppfølgingsplan.
 - Som kompensierende tiltak skal det etableres et «krøklens» ved Hov, jf. Fagrapport Estetisk Oppfølgingsplan (RAPP-lan-001). Også denne skal inngå i detaljplanen.
 - Detaljplanen skal godkjennes av Statsforvalteren i samråd med NVE og Innlandet fylkeskommune før anleggsarbeidet igangsettes og det forutsettes at detaljplanen følges.
- Det skal i anleggsfasen gjennomføres møter og/eller befaringer etter behov, der Statsforvalteren blir orientert om status for arbeidet og oppdateringer av YM-plan, rigg- og marksikringsplan, estetisk oppfølgingsplan, plan for utforming av strandsone og eventuelt andre dokumenter av betydning for hvordan hensynet til vassdrag og vannlevende organismer sikres i anleggsfasen.
- Arbeid med å fjerne og legge ut masser i strandsona må gjennomføres når vannstanden er lav for å redusere partikkelspredning. Av hensyn til gytende krøkle skal det ikke gjennomføres tiltak i strandsona i mai måned.

Tillatelsen gjelder 5 år fra dokumentets dato.

Vedtaket gis til Nye Veier AS. Hvis ansvar for bygging og drift av vegen skulle gå over til en annen etat tar denne også over ansvaret for å følge opp vilkår satt i denne tillatelsen. Nye Veier plikter å informere om dette til den som overtar vegansvaret.

Statsforvalteren tar ikke ansvar for eventuelle privatrettslige forhold som vil oppstå som følge av tiltaket.

Vedtaket er et enkeltvedtak med tre ukers klagefrist, jf. Forvaltningsloven kapittel VI. Klageinstans er Miljødirektoratet, eventuell klage må sendes om Statsforvalteren i Innlandet.



Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Heidi Eriksen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

NORCONSULT AS
INNLANDET FYLKESKOMMUNE
ADMINISTRASJON
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Postboks 626	1303	SANDVIKA
Postboks 4404	2325	HAMAR
Bedriftsenteret		
Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO